

تحلیل عملکرد مبلمان شهری در فضاهای شهری، مطالعه موردی: شهر گرگان

*اکبر شربتی^۱، ایوب بدرق‌نژاد^۲، رضا سارلی^۳

۱. دانشجوی دکتری و مربی گروه علمی جغرافیا، دانشگاه پیام نور، ایران.

۲. مربی گروه علمی جغرافیا، دانشگاه پیام نور، ایران.

۳. کارشناسی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه گلستان، ایران.

اریخ دریافت: ۱۳۹۶/۲/۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۹/۳

Analysis of the Performance of Urban Furniture in Urban Spaces, Case Study: Gorgan City

*Akbar Sharbati¹, Ayoub Bedragh Nejad², Reza Sarli³

1. Ph.D. Student and Lecturer of Payam Noor University, Geography Department, Iran.

2. Lecturer of Geography Department, Payam Noor University, Iran.

3. B.A. in Geography and Urban Planning, Golestan University, Iran

Accepted: 24/11/2017 23/04/2017 Received:

Abstract

In this research, the role and place of furniture in urban spaces of Gorgan city has been analyzed and evaluated from the viewpoint of the citizens of this city. The research method was descriptive-analytical and was carried out using survey method in different regions of Gorgan. The statistical population is the population of the city of Gorgan in 2016. The sample size was 384 by using Cochran formula. The sample size was determined using the formula for determination of the sample size of Cochran, 384 people. The five-choice questionnaire of Likert scale was distributed randomly among them. A researcher-made questionnaire has been made the academic validity being confirmed by using the Crohn alpha coefficient of 0.85. The results show that urban furniture has an impact on the freshness and identity of urban spaces, physical and psychological well-being of citizens and the quality of urban spaces as well. Also, there is a positive and significant correlation between urban furniture variables and tourist attraction in Gorgan city as well as between urban furniture variables and urban tourism development.

Keywords

Urban Furniture, Performance, Urban space, Citizens, Gorgan.

چکیده

در پژوهش حاضر نقش و جایگاه مبلمان در فضاهای شهری شهرگرگان از دیدگاه شهروندان این شهر مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفت. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده و با استفاده از روش پیمایشی در مناطق مختلف شهر گرگان اجرا گردید. جامعه آماری جمعیت شهر گرگان در سال ۱۳۹۵ می باشد. حجم نمونه آن با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۳۸۴ نفر تعیین شد. ابزار پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته بود. پرسش‌نامه پنج گزینه‌ای که با مقیاس لیکرت طراحی شده به‌طور تصادفی در میان آن‌ها توزیع شد. روایی صوری آن توسط اساتید و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ با ضریب ۰/۸۵ مورد تأیید قرار گرفت. براساس نتایج به‌دست آمده، مبلمان شهری بر زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری، سلامت جسمانی و روانی شهروندان و کیفیت بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد. هم‌چنین بین متغیرهای مبلمان شهری و جذب گردشگر در شهرگرگان و نیز بین متغیرهای مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

واژگان کلیدی

مبلمان شهری، عملکرد، فضای شهری، گرگان.

مقدمه

با گسترش فزاینده شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرنشینان و مشکلات ناشی از آن، فراهم آوردن امکاناتی برای رفاه حال شهروندان بیش از پیش ضروری می‌نماید. مبلمان شهری اجزای غیرثابت محیط‌های شهری است که به‌عنوان عناصر مکمل در میان فضاهای بین ساختمان‌ها و بناها قرار دارد. مبلمان شهری در تعریف شخصیت عملکردی فضاها نقش مهمی ایفا می‌کند و در چگونگی روحیه شهر و شهروندان بسیار مؤثر است. امروزه شهرنشینی یکی از وجوه عمده شیوه زندگی محسوب می‌شود. با توجه به رشد سریع شهرنشینی و ازدیاد جمعیت، نیازهای جامعه شهری اشکال متنوعی به‌خود گرفته است. مشکلات کلان‌شهرها فقط در ازدیاد جمعیت، ترافیک، گرانی، اقتصاد و نابسامانی‌های زیست‌محیطی خلاصه نمی‌شود بلکه انواع ناهنجارهای رفتاری، مشکلات اجتماعی و فشارهای روحی و روانی ناشی از سیمای ناخوشایند بصری نیز خود دلایل کافی برای افزایش مسائل زندگی مدون شهری و تنگ‌تر شدن عرصه در جامعه امروزی است (بهمنی کازرونی و جلالی، ۱۳۹۲: ۱۷۴).

مبلمان شهری جزئی از عناصر یا تسهیلات و امکانات شهری نیمه ثابت شهر هستند که در سازماندهی محیط مصنوع یا محیط اجتماعی- فرهنگی با تامین اهداف سه‌گانه ساماندهی منظرشهری، هویت بخشی و خواناسازی دخالت دارند. مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضای شهری محسوب می‌شود که کمیت و کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد (مشیری و همکاران، ۱۳۹۳: ۸۵). مبلمان شهری از اثر گذارترین عوامل در فضاهای شهری در ذهن شهروندان هستند. به اندازه‌ای که معمولا ساکنان و حتی گردشگران، مناطق مختلف یک شهر را با مبلمان و زیبایی‌های مخصوص به آن می‌شناسند. مبلمان به لحاظ موقعیت، ابعاد، تناسب، رنگ، فرم، شکل و حالت در فضاهای شهری تأثیرگذار هستند. مبلمان شهری نقش مهم و کارکرد مطلوبی در فضاهای عمومی شهری برای تامین سلامت همگانی و رفاه اجتماعی، پیشبرد اهداف فرهنگی و آموزشی و تعامل افراد جامعه با یکدیگر می‌تواند عهده‌دار شود. از این رو تجدید و احیاء آن‌ها ضروری است (شمس و مرادی، ۱۳۹۳: ۸۷). مبلمان شهری در مقیاس فراتر، مبلمانی است که در واحدهای مسکونی جنبه کاملا کارکردی داشته و برای برطرف کردن نیاز ساکنان، مورد استفاده قرار می‌گیرد و می‌تواند موجب زیبایی فضای سکونت نیز گردد. ازاین رو، در مقیاس کلان‌تر در سطح شهر، مبلمان شهری از ویژگی‌های با اهمیت

بیشتری برخوردار است (زال نژاد، ۱۳۹۰: ۲۳). ساخت و بهره‌برداری از مبلمان شهری، از مصادیق بارز خدمت رسانی شهری، حفظ هویت تاریخی و زیبایی بصری شهر است که تأثیر بسزایی در کیفیت زندگی و نوع برخوردهای فردی و گروهی یک جامعه بازی می‌کند (زیبایی و همکاران، ۱۳۹۲: ۹). سازمان‌دهی مبلمان شهری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر محیط شهری، سهم بسزایی در مطلوبیت و مطبوعیت فضا از نظر شهروندان دارد و نبود برنامه‌ریزی یا برنامه‌ریزی ناقص در زمینه مبلمان شهری به ناکارایی این عناصر دامن می‌زند (تیموریان و زیویار، ۱۳۹۰: ۲۹۰). لذت بخش‌ترین و خاطره انگیزترین شهرها آن‌هایی هستند که دارای هویت مکانی ویژه خود بوده و عناصر مبلمان شهری آن برگرفته از ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی مردم و جغرافیای فرهنگی همان شهر باشد. زیباسازی یکی از عوامل مهم مبلمان شهری است. طراحی مناسب آن و به‌کارگیری متناسب آن با محیط، از بخش‌هایی از شهر که به آن فضاهای شهری می‌گوئیم (فضاهایی هم‌چون پارک‌ها، میداين، پیاده‌روها، مراکز تجاری و ...) تأثیر زیادی بر کیفیت زندگی شهر بر جای می‌گذارد. تامین مبلمان شهری از سوی مدیران و برنامه‌ریزان مختلف، به موازات افزایش جمعیت و توسعه فیزیکی شهرها، جهت آرامش و راحتی شهروندان، علاوه بر رفع نیازهای فیزیکی، می‌تواند پاسخی برای نیازهای روانی، روحی و فرهنگی ساکنانش باشد.

شهر گرگان به‌عنوان یک مرکز خدماتی و مبادلات منطقه‌ای و با قابلیت‌های مطلوب گردشگری (جاذبه‌های طبیعی، آثار باستانی، بافت تاریخی، جاذبه‌های مذهبی و فرهنگی و ...) و قرار داشتن در مسیر راه زیارتی مشهد مقدس و نقش عبوری آن، از اهمیت فراوانی برخوردار می‌باشد. لذا ساماندهی عملکردی و زیبایی شناسانه مبلمان شهری و نیز ایجاد فضاهای زیبا، مطلوب و جذاب و هماهنگ با شرایط طبیعی، اقلیمی و فرهنگی در آن ضروری به نظر می‌رسد.

هدف اساسی از انجام این پژوهش ارزیابی نقش و جایگاه مبلمان شهری در فضاهای شهری شهر گرگان و ارائه راهکارهای عملی در این زمینه است. اکنون این سوال مطرح است که؛ تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی، هویت بخشی و کیفیت بخشی فضاهای شهری به چه میزان است؟ نقش مبلمان شهری در جذب گردشگر و توسعه گردشگری شهری تا چه اندازه است؟ تامین رفاه و آرامش و سلامت جسمانی و روانی شهروندان تا چه مقدار تحت تأثیر توسعه مبلمان شهری است. براین اساس مهم‌ترین فرضیه‌های پژوهش حاضر به شرح ذیل است:

جریان‌های محدود قرار گرفته است (سلطانی و نامداریان، ۱۳۹۰:۳).

میلمان شهری

میلمان شهری به مجموعه وسیعی از وسایل، اشیاء، دستگاه‌ها، نمادها، خرده بناها، فضاها و عناصری گفته می‌شود که چون در شهر و خیابان و در کل در فضای باز نصب شده‌اند و استفاده عمومی دارند، به این اصطلاح معروف شده‌اند (مرتضایی، ۱۳۸۲:۲۰). کلیه عناصری که در فضای عمومی شهری به خصوص میدان‌ها، خیابان‌ها و پارک‌ها برای افزایش میزان ایمنی و سطح آسایش و زیبایی محیط نصب و ساخته می‌شوند منظر شهری را می‌سازند، میلمان شهری نامیده می‌شوند (کالانتزی و انصافیان، ۱۳۹۰:۱۵). عناصری مانند نیمکت‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، علائم، منابع نوری، صندوق‌های پستی، سطل‌های زباله، گل‌جای‌ها و ... که برای راحتی، آسایش و زیبایی بیشتر، ارائه اطلاعات، کنترل حرکت، ایجاد امنیت و رفاه کاربران در فضاهای شهری قرار داده شده‌اند، میلمان شهری نام دارند (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۳:۵). میلمان شهری، چهار جریان مهم زندگی شامل حرکت، سکون، تفریح و اضطراب را در شهر تنظیم می‌کند. این موارد در چهار گروه اصلی شامل میلمان خیابانی، میلمان پارکی، میلمان ترافیکی و سازه‌های اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی تقسیم بندی می‌شوند. امروزه مقوله‌ی میلمان شهری به شکل وسیعی با مفهوم امکانات زندگی، رفاه و روابط اجتماعی ارتباط پیدا می‌کند تا بستر ساز تقویت کیفیت زندگی شهروندان گردد. برای داشتن فضای شهری مطلوب و ارتقاء آن، کیفیت ساخت تمامی عناصر میلمان شهری و ارتباط آن‌ها با یک دیگر و چگونگی استقرار آن‌ها در محیط اهمیت بسیاری دارد (غلام پور، ۱۳۷۹:۵۵). تجهیزات و میلمان یا اثاثیه شهری علاوه بر ایجاد فضاهای آرام و دلپذیر می‌تواند بر زیبایی و چشم‌نواز بودن محیط اطراف بیفزاید (گیب سونز و اوبرهالزر^۱، ۱۹۹۱:۴). میلمان شهری از جمله مولفه‌های مطرح در طراحی و برنامه‌ریزی شهری و به‌عنوان جزئی از کل شهر، تعریف کننده هویت و ساختار شهری و از اصلی‌ترین ابزارهای ارتباط مدیریت شهری با شهروندان است که وظایفی چون تعیین جهت و ارائه اطلاعات به شهروندان، ارائه مقررات، حفاظت و استراحت و ... را بر عهده دارند (سعیدنیا، ۱۳۸۴:۱۰۲). به‌طور

۱- میلمان شهری بر زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد؛

۲- میلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان تأثیر دارد؛

۳- میلمان شهری بر کیفیت بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد؛

۴- بین میلمان شهری و توسعه گردشگری شهری رابطه معنی‌داری وجود دارد؛

۵- بین توسعه میلمان شهری و جذب گردشگر رابطه معنی‌داری وجود دارد.

مبانی نظری

فضای شهری

فضای شهری، فضای خالی بین ساختمان‌ها نیست، بلکه مفهومی در برگیرنده محیط کالبدی، فعالیت‌ها، رویدادها و روابط میان آن‌ها است. فضای شهری چیزی نیست جز فضای زندگی روزمره شهروندان که هر روز به‌صورت آگاهانه یا نا آگاهانه در طول راه، از منزل تا محل کار ادراک می‌شود. برخی نظرات، فضای شهری را فرآیندی اجتماعی- مکانی می‌دانند که تمام ساختمان‌ها، اشیاء، فضاهای محیطی و شهری و نیز افراد، رویدادها و روابط میان آن‌ها را در بر می‌گیرد (نقی زاده، ۱۳۸۶:۱۷۶). فضای شهری صحنه‌هایی است که داستان زندگی جمعی در آن گشوده می‌شود و در این فضا فرصت آن وجود دارد که برخی مرزهای اجتماعی شکسته شده و برخوردهای از پیش تدوین نیافته اتفاق افتاده و افراد در یک محیط اجتماعی جدید با هم ارتباط برقرار کنند. فضای شهری یکی از عناصر ساخت فضایی شهر است که همواره با تاریخ یک ملت در ادوار مختلف به وجود می‌آید، شکل می‌گیرد و دگرگون می‌شود و فعالیت‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی همواره در آن جریان دارد (توسلی، ۱۳۷۶:۱۷). فضای شهری توسط فرآیندهای طبیعی نظام یافته و به‌وسیله انسان، شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه شکل می‌گیرد و شامل همه سازه‌های شهری، از جمله میادین و خیابان‌ها و دیگر عناصر شهری است (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۴:۸۹). فضاهای شهری در طول تاریخ نقش مهمی در زندگی اجتماعی- اقتصادی ساکنان داشته و به‌عنوان مرکز ارتباط و تحول در شهرها عمل کرده است. در دوران مدرن با تغییرات عمیقی که در تمامی ابعاد زندگی و سکونت رخ داده، بخش عمده فضاهای شهری به مکان‌های سودا زده تبدیل شده و تحت تأثیر نیروهای بازار در خدمت منافع

¹. Gibbons And oberholzer

به عنوان بخشی از یک نظام هماهنگ فضای شهری نگرینست، که در آن همه اجزا به طور هماهنگ مورد توجه قرار می گیرند و ارتباط مناسبی با ساختمان‌ها (بدنه‌ها) و بستر خیابان‌ها (کفپوش‌ها) برقرار می‌سازند (گلستانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۵۳). تجهیزات موجود در یک شهر شاید اولین وسیله مورد نیاز یک گردشگر باشد چرا که در بدو ورود گردشگر به یک شهر اولین چیزی که به وسیله آن ارتباط برقرار می‌کند، مبلمان شهری است. مدرن بودن، به روز بودن، زیبایی، تنوع و ... مواردی هستند که بسیار در ذهن گردشگر نفوذ می‌کند و وی را در مرحله اول دوستدار شهر یا بی‌رغبت به شهر می‌گرداند (لحمیان و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰۴). از جمله فاکتورهایی که به منظور تقویت صنعت گردشگری در بسیاری از کشورها مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد، به کارگیری سیستم مبلمان شهری زیبا و مطلوب است که در تامین نیازهای جسمی و روحی گردشگران و در نتیجه ارتقاء میزان رضایت‌مندی گردشگران بسیار موثر است.

انواع مبلمان شهری

مبلمان اطلاع‌رسانی: تابلوهای اطلاع‌رسانی، ساعت، تابلوهای نام‌گذاری معابر و میدین، تابلوهای جهت‌دهنده و راهنما، علائم ترافیکی، تابلوهای هشداردهنده، خطوط عابرپیاده، تبلیغاتی، تلویزیون‌های شهری، تابلوهای سردر مغازه‌ها و پلان خیابان‌ها، تابلوهای پزشکان، تابلوهای مکان‌نما (مسجد، بیمارستان و غیره) تابلوهای موقت.

مبلمان سرپناه: کیوسک عرضه روزنامه، کیوسک تلفن، ایستگاه راه‌آهن، سکوی پلیس، ایستگاه اتوبوس، ورودی مترو و قطار شهری، کیوسک کنترل بازرسی، کیوسک اسکان مسافری، کیوسک فروش بلیت، کیوسک ماموران پلیس، کیوسک اطلاع‌رسانی و راهنمایی توریست، کیوسک عرضه گل و مواد غذایی.

مبلمان تغذیه و توزیع: ترانسفورماتور، خطوط انتقال و تیرهای هوایی (برق و تلفن)، دستگاه‌های توزیع اتوماتیک، صندوق ارتباطات، آبخوری‌ها، آب‌پخش‌کن‌ها، روشویی و دستشویی‌ها، فواره و آب‌نما، پست‌های آتش‌نشانی، علمک‌های گاز، پست‌های تلفن، دستگاه عرضه مواد خوراکی.

مبلمان تزیینی: سبدهای تزئینات، میله‌های نصب پرچم، میله‌های نصب رژی و ریس، طاق نصرت، پرچم، پارچه و آویز و عناصر تزیینی بادی، گلدان و گل‌جای.

کلی اجزای مبلمان شهری، دو ویژگی اساسی دارند؛ کارکردی بودن و زیبایی، که در صورت داشتن هردو ویژگی می‌توانند نیاز عملکردی و بصری شهروندان را هم زمان برآورده سازند. البته این امر، مستلزم در نظر گرفتن مقوله‌های متعددی در طراحی اجزای مبلمان شهری است که نه تنها رنگ، هماهنگی با محیط پیرامون، دوام، ایمنی و اقتصادی بودن آن‌ها مورد نظر است، بلکه باید از نظر عملکردی، جانمایی مناسبی در سطح شهر داشته باشند تا بتوانند، پاسخگوی نیاز شهروندان باشند (رحمانی فیروزجاء، ۱۳۹۴: ۱۸۴). امروزه در سراسر جهان، طراحی جامعه و مبلمان شهری در حیطه هویت و فرهنگ جامعه و شهروند است و در کشور ایران نیز طراحی مبلمان شهری حول باورها، دیدها و فرهنگ جامعه است. در واقع طراحی مبلمان شهری از اندیشه‌ها و هویت یک جامعه نشأت گرفته و به طوری با هنر و خلاقیت ادغام شده و به گونه‌ای جاودان و ماندنی می‌شود که بر همه اقشار جامعه نیز تأثیر گذار گردد. مکان‌یابی مبلمان شهری در حقیقت یافتن فضایی مناسب از هر نظر (کارایی، انطباق با محیط، زیباشناسی و...) برای انواع مبلمان شهری در فضاهای عمومی است. مکان‌گزینی صحیح مبلمان شهری موجب افزایش کارایی و استفاده بهینه از مبلمان در مقابل، مکان‌یابی نادرست مبلمان شهری سبب کاهش کارایی و متروک افتادن آن خواهد شد. یکی از مهم‌ترین اهداف مکان‌یابی و استفاده از مبلمان شهری چگونگی و سهولت درک مردم از فرصت‌ها و موقعیت‌هایی که محیط به آنان عرضه می‌دارد، است که به آن خوانایی محیط می‌گویند (محمدنژاد و همکاران، ۱۳۸۷: ۴۳). تعیین مناسب مکان‌های نصب و استقرار باعث می‌شود تا مبلمان‌های شهری بهتر مورد استفاده قرار گرفته و موجبات آلودگی محیطی را به همراه نداشته باشد. در جانمایی بهینه مبلمان شهری می‌توان نکاتی چون نرخ تردد و ازدحام مردم، مقدار دفعات استفاده، عوامل جوی، رفتار و عادات استفاده‌کنندگان، رویت مبلمان، ابعاد و اندازه مبلمان، محدودیت فضا، امکانات نصب تجهیزات جنبی، رعایت نکات بهداشتی و غیره را نام برد (مسدد و هاشمی، ۱۳۸۹: ۷۳). در طراحی مبلمان شهری باید شاخص‌های فرهنگی (شرایط اجتماعی و سیاسی)، عوامل طبیعی و محیط مصنوع، عوامل عملکردی (حرکات و ابعاد انسان) در نظر گرفته شود (قنبری و پورمحمدی، ۱۳۸۳: ۱۳۴). با در نظر گرفتن این موارد می‌توان مبلمان مناسب شهری ایجاد کرد که بهترین مکان برای جذب شهروندان جویای محیطی آرام و راحت خارج از خانه باشد و از افسردگی، تنهایی و گاه خشونت جلوگیری کرد (موسوی و عبدی، ۱۳۸۱: ۱۳۰). عناصر تجهیزات خیابانی یا مبلمان شهری را نباید به صورت منفرد و مجزا طراحی کرد، بلکه باید به آن‌ها

میلمان شهری، متاسفانه این معیارها و ضوابط در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری کم‌تر مورد توجه و پیگیری مسئولان شهرهای توریستی و تفریحی قرار گرفته است.

حکمت نیا و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهشی با عنوان "سطح بندی توسعه یافتگی محلات شهری با تاکید بر رضایت‌مندی استاندارد میلمان شهری در محلات شهر ابرکوه"، تحلیل می‌کنند که سطح رضایت‌مندی در محلات نه‌گانه پایین بوده و با توجه به یافته‌های تکنیک آرسنه مشخص شد که محلات گل‌کاران، امام زاده احمد و نبادان به ترتیب در رتبه‌های یک تا سه از رضایت‌مندی استانداردهای میلمان شهری قرار داشته‌اند.

لحمیان و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان "نقش میلمان شهری در توسعه گردشگری، مطالعه موردی: شهر ساری"، پرسش‌نامه به بررسی نقش میلمان شهری در توسعه گردشگری شهر ساری پرداختند. یافته‌های حاصل از تحلیل داده‌ها، نشان می‌دهد که بین متغیرهای میلمان شهری و توسعه گردشگر در شهر ساری رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد.

تیموریان و زیویار (۱۳۹۲)، در مقاله با عنوان "بررسی و مطالعه رضایت‌مندی از استانداردهای میلمان شهری، مورد مطالعه ناحیه ۲ منطقه ۲ شهر تهران"، سطح رضایت‌مندی از استانداردهای میلمان شهری منطقه دو شهر تهران را بررسی و مطالعه کرده‌اند و نتیجه گرفته‌اند که براساس مطالعات انجام شده، نقاط ضعف فراوانی در برنامه‌ریزی این عناصر در سطح محدوده یافت می‌شود. از آن جمله می‌توان به عدم جانمایی صحیح عناصر مختلف میلمان شهری، تراکم بیش از حد انواع میلمان، آشفتگی محیطی ناشی از پراکنش نامتعادل عناصر اشاره کرد. همچنین رضایت‌مندی ساکنان از مجموعه عوامل میلمان در محدوده مورد نظر، در سطح نازلی قرار دارد.

مشیری و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهشی پیمایشی با عنوان "مقایسه تطبیقی منظر بافت‌های شهر بر اساس شاخص‌های میلمان شهری، مطالعه موردی: شهر بهشهر"، به مقایسه تطبیقی منظر بافت‌های شهر بر اساس شاخص‌های میلمان شهری در شهر بهشهر پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آن است که میلمان شهر بهشهر منطبق با شرایط اقلیمی و فرهنگ بومی و متناسب با عملکرد فضا و نیاز شهروندان نیست.

محمدی و تقی‌پور (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان "نقش میلمان شهری در سرزندگی پیاده راه‌های بافت تاریخی خیابان‌های حافظیه و شهرداری شهر شیراز"، به این نتایج دست یافتند که ایجاد سرزندگی با استفاده از میلمان شهری مناسب در

میلمان روشنایی: چراغ‌های خیابان، چراغ‌های تزیینی، عناصر نورانی (درخت، حجم و غیره)، نورافکن‌های میدانی و چراغ‌های پارکی و کوتاه، چراغ‌های راهنمایی و رانندگی.

میلمان نقل و انتقال: پله‌برقی، پیاده رو متحرک، پل عابر پیاده، زیرگذر، پل روی جوی و پلکان.

میلمان تخلیه و جمع‌آوری: سطل‌های زباله، مخازن تفکیک زباله، مخازن جمع‌آوری زباله، صندوق‌های پست و صندوق‌های صدقات، سطل‌های شن و ماسه.

میلمان موانع و راه‌بند: جدول، تیرک، نرده و حفاظ، حصار و پرچین، گاردریل.

میلمان عمومی: صندلی، یادمان‌ها، نشیمنگاه، پل‌ها، دریچه‌های فاضلاب، شبکه پای درخت، حصار و محافظ تنه درخت، درپوش‌های مختلف خیابانی، سنگ فرش.

اهداف طراحی میلمان شهری

اهداف طراحی میلمان شهری عمدتاً شامل موارد زیر است:

ارتقاء کیفیت خدمات عمومی شهری و ایجاد سرزندگی در شهروندان؛ ایجاد میل و انگیزه در شهروندان در جهت بهسازی محیط شهری؛

زیباسازی و هویت بخشی به فضاهای مختلف شهری؛ روحیه بخشی مضاعف به فضای شهری؛ بالا بردن سطح سواد بصری و سطح آگاهی هنری مخاطب؛ رعایت اصل پیاده گسترده؛ ایجاد یکپارچگی در سطح شهر در عین تنوع فرم؛ ایجاد محیطی خلاق و پرورنده برای شهروندان؛ ارتقاء مداوم کیفیت محیط، سیما و منظر شهر؛ ایجاد جذابیت بصری در سطح شهر؛ کمک به ایجاد تنوع در فضای بصری شهر؛ کمک به خوانایی فضاهای شهری.

پیشینه پژوهش

زنگی آبادی و تبریزی (۱۳۸۶)، در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل فضایی میلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان"، میلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان را تحلیل فضایی کرده و نتیجه گرفتند که میلمان شهری در این محدوده از لحاظ مکان‌یابی، پراکنش فضایی، رعایت عوامل زیباشناختی، مسائل فرهنگی-اجتماعی و چالش‌های مدیریتی با مشکلات عدیده‌ای رو به‌رواست.

مطالعه اسلامی راد و قاسمی (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای با عنوان "نقش و اهمیت میلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری"، نشان می‌دهند که با وجود قوانین و ضوابط

مکان‌های تاریخی سبب کاهش فرسودگی آن مکان‌ها و زیباسازی و منظر شهری می‌شود. هم‌چنین عوامل موثر بر سرزندگی از جمله مبلمان شهری نیز با فضای شهری و جذب گردشگر رابطه مؤثری دارد.

زنگی آبادی و نوری (۱۳۹۴)، مطالعه‌ای با عنوان "تحلیل و ارزیابی تطبیقی وضعیت مبلمان

در پارک‌های درون شهری کلان‌شهرها از دیدگاه شهروندان؛ مطالعه موردی: کلان‌شهر اصفهان"، انجام دادند. تحلیل داده‌ها نشان داد که از میان شاخص‌های مورد مطالعه، معیار امنیت بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده و در ارزیابی مبلمان پارک‌ها در اولویت اول قرار دارد. هم‌چنین معیار رعایت فاصله کم‌ترین امتیاز را به خود اختصاص داد.

رحمانی فیروزجاه و سهرابی (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان "بررسی جامعه‌شناختی رابطه بین مبلمان شهری و کیفیت زندگی"، نشان دادند که بین میزان دسترسی مبلمان شهری و ابعاد کیفیت زندگی یعنی سلامت جسمانی، سلامت روانی، ارتقاء ارتباط اجتماعی و رضایت از محیط کالبدی شهر، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. مبلمان شهری از بین مجموعه عوامل موثر بر کیفیت زندگی، نقش مهمی را ایفا می‌نماید.

شاه حسینی و عاشور مراد (۱۳۹۴)، مطالعه‌ای با عنوان "تحلیلی بر وضعیت مبلمان شهری منطقه ۱۵ شهرداری تهران"، انجام دادند. تحلیل داده‌ها نشان داد که مبلمان‌ها متناسب با جمعیت ساکن در منطقه نبوده و در نوع و استقرار مبلمان شهری به مسائل فرهنگی توجه نشده است. ضمناً با استفاده از روش TOPISS در رتبه‌بندی نواحی مشخص شد که در زمینه مبلمان پارکی ناحیه ۳، و در زمینه مبلمان خیابانی ناحیه ۲، در رتبه اول قرار دارند.

جهان بخش جاوید و ضیابخش (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان "بررسی ضرورت توجه به نقش مبلمان شهری در جهت توسعه پایدار گردشگری شهری"، نشان دادند که مبلمان شهری می‌تواند نقش مهمی را در افزایش جذابیت زمان فعالیت و امنیت شهری برای گردشگران و به تبع آن توسعه گردشگری شهری را نیز به همراه داشته باشد.

روح‌بخش قصابی (۱۳۸۵)، در پژوهش خود با عنوان "مناسب سازی مبلمان و تجهیزات شهری"، نشان داد که اگر طراحان فضاهای شهری و ساختمان‌های عمومی و آموزشی با توجه به نیاز میرم جامعه اقدام به طراحی فضاهایی کنند که استفاده از آن‌ها برای معلولین راحت تر باشد، موجب می‌شوند تا فعالیت روزمره این قشر از جامعه در محیط‌های شهری و ساختمان‌های عمومی امکان‌پذیر گردد.

بولوت و عطا بیوگلو^۱ (۲۰۰۷)، در پژوهش خود با عنوان "استفاده از چشمه‌ها به عنوان مبلمان شهری در ساختار تاریخی شهر و فرهنگ: مورد مطالعه: شهر ارزروم"، نشان دادند که عناصر مبلمان شهری، واجد خصوصیتی هستند که برقراری ارتباط بین مردم را صورت می‌دهند و به فضا معنای کارکردی و زیبایی‌گونه می‌دهند. هم‌چنین عناصر مبلمان شهری به واسطه تأثیراتی که در باز احیاء چشم اندازهای شهری دارند، مفید فایده هستند.

مارتاجیمنز و همکاران^۲ (۲۰۱۴)، در مطالعه‌ای با عنوان "مبلمان شهری در شهرهای معاصر"، به این نتیجه رسیدند که مبلمان شهری عاملی جهت توسعه رفتار اجتماعی در شهرهای معاصر بوده و به همین دلیل موجب پایداری شهرها می‌شوند.

زان و وی^۳ (۲۰۱۱)، در پژوهشی با عنوان "تجزیه و تحلیل عناصر شهری و تأثیر آن بر سرزندگی شهر"، به این نتایج دست یافتند که نمادهای شهری، کارهای هنری بر روی جداره‌های شهری، کف‌سازی‌های مناسب و ... که برعامل بصری شهر اثرگذار است، سبب سرزندگی شهر و رفتارهای انسانی می‌شوند.

با توجه به پژوهش‌های اشاره شده در این بخش که در زمینه پژوهش حاضر انجام گرفته می‌توان این‌گونه بیان نمود که تفاوت پژوهش حاضر با پژوهش‌های یاد شده در این مقوله است که این پژوهش علاوه بر بررسی معیارهای مورد سنجش قرار گرفته شده در پژوهش‌های پیشین، به سنجش بعد کیفی این ابعاد با سه متغیر (زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری، سلامت جسمانی و روانی شهروندان، کیفیت بخشی فضاهای شهری) پرداخته و اثرگذاری مبلمان شهری بر روی توسعه گردشگری شهری، هم‌چنین معیارهای عملکردی بسیار مهم مبلمان شهری که در پژوهش‌های پیشین نادیده انگاشته شده بود را مورد بحث قرار داده است. البته پژوهش‌های پیشین ما را در راستای رسیدن به اهداف پژوهش و شناخت ابعاد مختلف موضوع یاری نموده‌اند.

روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف مطالعه، پژوهشی کاربردی است و از لحاظ روش انجام پژوهش، توصیفی-تحلیلی است. چارچوب نظری با استفاده از روش کتابخانه‌های و مرور ادبیات مربوطه انجام شده است. اطلاعات و داده‌های اولیه جهت انجام

¹. Bulut and Atabey oglu

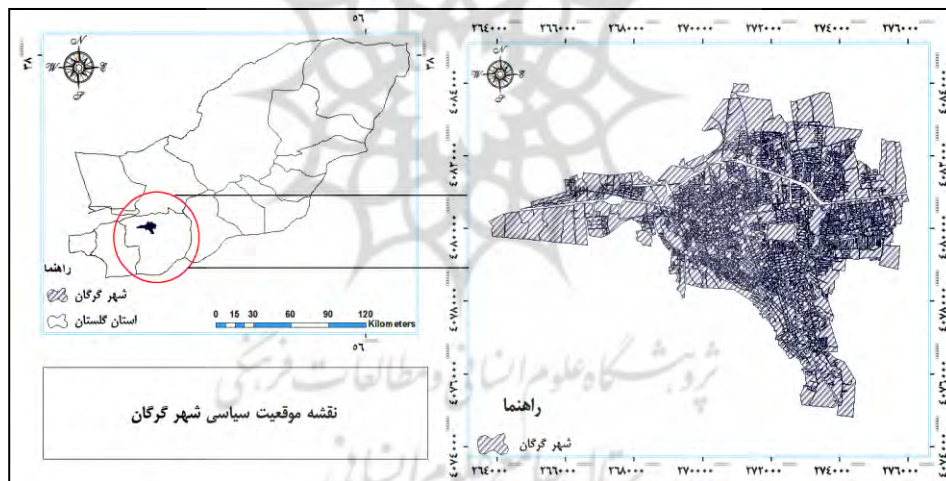
². Jimenez & et al

³. Xun and Wei

محدوده مورد مطالعه

شهر گرگان، مرکز استان در بخش جنوبی استان گلستان در دشت وسیع و حاصل‌خیز واقع شده است. این شهر از شمال به شهرستان آق‌قلا، از جنوب به ارتفاعات شاخه شرق رشته کوه البرز، از شرق به شهرجلین و از غرب به شهرستان کردکوی محدود می‌شود. بخش جنوبی شهر را رشته کوه البرز دربر گرفته و در سایر جهات شهر، با باغات و زمین‌های کشاورزی حاصل‌خیز محصور شده است. آب و هوای شهر به دلیل موقعیت جغرافیایی و ارتفاع زمین می‌باشد. به طوری که بخش جنوبی شهر از اقلیم کوهستانی و نواحی شمالی از اقلیم نیمه مرطوب برخوردارند. زبان اصلی مردم گویش استرآبادی و جمعیت آن متنوع و ترکیبی از قومیت‌های محلی، فارس، ترکمن، بلوچ، سیستانی، کاشمیری، شاهرودی، قزاق و ... هستند. در سال ۱۳۹۵، جمعیت شهرگرگان ۳۶۵۱۲۳ نفر بوده است که از این تعداد ۱۸۱۰۶۷، نفر زن و ۱۸۴۰۵۶، مرد بوده‌اند (شکل ۱).

تحلیل‌ها به روش میدانی با بهره‌گیری از ابزار پرسش‌نامه محقق ساخته جمع‌آوری گردیده است. شهر گرگان به‌عنوان مرکز استان گلستان، قلمرو مکانی این پژوهش را تشکیل می‌دهد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان شهر گرگان است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر برآورد گردیده و نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده انجام شده است. جدول ۱، ویژگی‌های جامعه نمونه نشان می‌دهد. طبقه بندی و ارزش دهی شاخص‌ها با استفاده از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت صورت گرفته است. در بررسی روایی پرسش‌نامه از روایی صوری و نظرات کارشناسان و برای بررسی پایایی ابزار پژوهش نیز از روش انجام پیش‌آزمون و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه برابر با ۰/۸۵ محاسبه شد که نشان دهنده پایایی مناسب و قابل قبول ابزار پرسش‌نامه است، داده‌های گردآوری شده از طریق پرسش‌نامه با استفاده از روش‌های تحلیل آماری چون آزمون T تک نمونه‌ای و کای اسکوئر در محیط نرم افزار SPSS مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت (جدول ۲ تا ۶).

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه

جدول ۱. ویژگی‌های دموگرافیک افراد پاسخ دهنده

جنسیت	سن	
مرد	۲۰-۳۰	۳۶/۴٪
	۳۱-۴۰	۳۷/۷٪
	۴۱-۵۰	۱۸/۵٪
زن	۵۲+	۷/۴٪
	فوق لیسانس به بالا	۱۴٪
مجرد	لیسانس	۲۵/۱٪
	فوق دیپلم	۲۲/۴٪
متاهل	دیپلم	۱۶/۲٪
	زیر دیپلم	۱۲/۳٪
		۵۶/۴٪
		۴۳/۶٪
		۵۲٪
		۴۸٪

یافته‌ها

نتایج پژوهش نشان می‌دهد ۷۹/۵ درصد پاسخ‌گویان، تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری، ۷۳/۲ درصد پاسخ‌گویان، تأثیر مبلمان شهری در سلامت جسمانی و روانی شهروندان و ۶۸/۸ درصد پاسخ‌گویان، تأثیر مبلمان شهری در کیفیت بخشی فضاهای شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد دانسته‌اند. همچنین ۷۰/۵ درصد پاسخ‌گویان، نقش مبلمان شهری در جذب گردشگر، ۶۸/۴ درصد پاسخ‌گویان، نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد بیان نموده‌اند.

فرضیه ۱. مبلمان شهری در زیباسازی و هویت بخشی فضاهای

شهری تأثیر دارد؛

با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده، ($\text{Sig} < 0/05$) فرض صفر (H_0) رد می‌شود، یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت مبلمان شهری به میزان بسیار زیادی در زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری تأثیر معنی‌داری داشته است. که این مسئله منجر به این مقوله گردیده که از لحاظ کیفی این زیباسازی موفقیت چشم‌گیری به دست آورده است. به عبارت دیگر فرضیه (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج آزمون T یک نمونه‌ای تحلیل تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری

متغیرها	میانگین	انحراف از معیار	مقدار t	سطح معنی‌داری
زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری شهروندان مبلمان شهری	۳/۶	۰/۸۰	۳۱	۰/۰۰۰

فرضیه ۲. مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان تأثیر دارد؛

با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($\text{Sig} < 0/05$) فرض صفر (H_0) رد می‌شود، یعنی با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت،

مبلمان شهری به میزان بسیار زیادی در ارتقاء کیفی سلامت جسمانی و روانی شهروندان تأثیر معنی‌داری داشته است. به عبارت دیگر فرضیه (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون T یک نمونه‌ای تحلیل تأثیر مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان

متغیرها	میانگین	انحراف از معیار	مقدار t	سطح معنی‌داری
سلامت جسمانی و روانی شهروندان مبلمان شهری	۴	۰/۸۳	۲۷	۰/۰۰۰

فرضیه ۳. مبلمان شهری بر کیفیت بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد؛

با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده، ($\text{Sig} < 0/05$) فرض صفر (H_0) رد می‌شود، یعنی با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت

مبلمان شهری به میزان بسیار زیادی در کیفیت بخشی فضاهای شهری تأثیر معنی‌داری داشته است. به عبارت دیگر فرضیه (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد (جدول ۴).

جدول ۴. نتایج آزمون T یک نمونه‌ای تحلیل تأثیر مبلمان شهری بر کیفیت بخشی فضاهای شهری

متغیرها	میانگین	انحراف از معیار	مقدار t	سطح معنی‌داری
کیفیت بخشی فضاهای شهری مبلمان شهری	۳/۹	۰/۷۷	۲۴	۰/۰۰۰

معنی‌داری ۰/۰۰۰ به دست آمده که می‌توان استنباط کرد که بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر در سطح ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری مشاهده می‌گردد (جدول ۵).

فرضیه ۴. بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ تحلیل آماری کای اسکور در ارتباط با توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر با مقدار آزمون ۲۵/۵ و درجه آزادی ۴، سطح

جدول ۵. رابطه بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر با استفاده از آزمون کای اسکور

سطح معنی‌داری	درجه آزادی	آماره chi-square	ارتباط بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر
۰/۰۰۰	۴	۲۵/۵	

معنی‌داری ۰/۰۰۰ به دست آمده که می‌توان استنباط کرد که بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری در سطح ۹۹ درصد رابطه معنی‌داری مشاهده می‌گردد (جدول ۶).

فرضیه ۵. بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری رابطه معنی‌داری وجود دارد. تحلیل آماری کای اسکور در ارتباط با مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری با مقدار آزمون ۳۰ و درجه آزادی ۳، سطح

جدول ۶. رابطه بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری با استفاده از آزمون کای اسکور

سطح معنی‌داری	درجه آزادی	آماره chi-square	ارتباط بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری
۰/۰۰۰	۳	۳۰	

هم‌سویی نتایج این پژوهش نیز با پژوهش‌های پیشین (رحمانی فیروزجاه و سهرابی ۱۳۹۴، شمس و مرادی ۱۳۹۳) آشکار است. فرضیه تأثیر مبلمان شهری بر کیفیت بخشی فضاهای شهری مورد آزمون قرار گرفت. همان‌گونه که در پژوهش‌های پیشین (پاکزادآزادخانی و طهماسبی گیا ۱۳۹۵، روحبخش قصابی ۱۳۸۵) اثبات شده بود، در این پژوهش نیز این فرضیه با اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار گرفت. این مسئله بیانگر آن است که ارتقاء کیفی فضاهای شهری به توجه ویژه و جدی مدیران شهری به توسعه کمی و کیفی و طراحی مناسب مبلمان شهری بستگی دارد. در بررسی رابطه بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر نتایج به دست آمده از این پژوهش بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است. یعنی با توسعه و گسترش مبلمان شهری، جذب گردشگر در شهر افزایش می‌یابد و این هم‌سو با نتایج تحقیقات پیشین (محمدی و تقی پور ۱۳۹۴، لحمیان و همکاران ۱۳۹۲) بود. در بررسی رابطه بین توسعه مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری، نتایج به دست آمده از این پژوهش بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است. به این معنا که توسعه و گسترش مبلمان شهری با توسعه گردشگری شهری رابطه غیر قابل انکاری دارد. هم‌سویی نتایج این پژوهش نیز با پژوهش‌های پیشین (جهان بخش جاوید و ضیابخش ۱۳۹۳، لحمیان و همکاران ۱۳۹۲) روشن است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش که حاصل مشاهدات و مطالعات میدانی با استفاده از پرسش‌نامه و مصاحبه با مردم شهر گرگان است، نشان می‌دهد که ۷۹/۵ درصد پاسخ‌گویان تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری، ۷۳/۲ درصد پاسخ‌گویان تأثیر مبلمان شهری در سلامت جسمانی و روانی شهروندان و ۶۸/۸ درصد پاسخ‌گویان تأثیر مبلمان شهری در کیفیت بخشی فضاهای شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد دانسته‌اند. هم‌چنین ۷۰/۵ درصد پاسخ‌گویان نقش مبلمان شهری در جذب گردشگر و ۶۸/۴ درصد پاسخ‌گویان نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد بیان نموده‌اند. فرضیه تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری که در این پژوهش مورد آزمون قرار گرفت و همانند تحقیقات پیشین (اسلامی راد و قاسمی ۱۳۹۰، محمدی و تقی پور ۱۳۹۴) به اثبات رسید. این بدین معناست که توسعه و مکان‌یابی مناسب مبلمان شهری، زیباسازی و هویت بخشی فضاهای شهری را به دنبال دارد، در بررسی تأثیر مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان، نتایج به دست آمده از این پژوهش بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است و این بدین معناست که افزایش کمی مبلمان و ارتقاء کیفیت آن با افزایش سلامت جسمانی و روانی شهروندان همراه خواهد بود.

راهکارها

- با توجه به نتایج و یافته‌های تحقیق راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شود:
- ✓ طراحی و استقرار مبلمان شهری متناسب با شرایط اقلیمی و فرهنگ بومی؛
- ✓ افزایش تعداد انواع مبلمان و بهبود کیفیت مبلمان موجود؛
- ✓ افزایش تنوع در عناصر مبلمان شهری با توجه به رشد شهر و افزایش نیازهای شهروندان؛
- ✓ مکان‌گزینی صحیح مبلمان مطابق با معیارهای زیبایی شناسانه و ضوابط اصول شهرسازی با هدف کمک به خوانایی بیشتر فضای شهر؛
- ✓ در طراحی و استقرار مبلمان به نیازهای فیزیکی و روانی شهروندان به‌ویژه کودکان، معلولین، سالمندان و ... توجه گردد؛
- ✓ اجرای طرح‌های پژوهشی در زمینه مبلمان شهری؛
- ✓ مکان‌یابی انواع مبلمان در نقاط با دسترسی آسان و رعایت فواصل مناسب در استقرار مبلمان در محدوده مورد مطالعه؛
- ✓ جانمایی مناسب عناصر مبلمان شهری متناسب با جمعیت و بافت شهری منطقه مورد مطالعه؛
- ✓ فرهنگ سازی به‌منظور آگاه‌سازی شهروندان و نهادینه کردن فرهنگ استفاده بهتر از مبلمان شهری؛
- ✓ بازنگری در نحوه مکان‌یابی انواع مبلمان با هدف توزیع متعادل و مناسب مبلمان در سطح شهر متناسب با ویژگی محدوده مورد نظر؛
- ✓ استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در منطقه مورد مطالعه در مکان‌یابی مبلمان شهری با هدف افزایش کارایی و استفاده بهینه از مبلمان شهری.

منابع

۱. اسلامی راد، قربان و قاسمی، یاسر (۱۳۹۰)، نقش و اهمیت مبلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری، مجموعه مقالات همایش گردشگری و توسعه پایدار، ۲۲ و ۲۳ تیرماه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.
۲. بهمنی کارزونی، سارا، جلالی، آزاده (۱۳۹۲)، تأثیر نشانه‌ها و المان‌های شهری بر خوانایی شهرها، همایش ملی عناصر زیباسازی شهری، شیراز.
۳. پاکزاد، ازاد خانی و طهماسبی کیا، زهرا (۱۳۹۵)، بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایت مندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه)، فصل‌نامه علمی-پژوهشی، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، دوره ۷، شماره ۲۷، زمستان ۱۳۹۵، صفحه ۹۳-۱۱۰.
۴. توسلی، محمود (۱۳۷۶)، طراحی شهری در بخش مرکزی تهران، چاپ اول، تهران، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
۵. تیموریان، کتایون و زیویار، پروانه (۱۳۹۲)، بررسی و مطالعه رضایت مندی از استانداردهای مبلمان شهری، مورد مطالعه ناحیه ۲ منطقه ۲ شهر تهران، فصل‌نامه جغرافیا، سال یازدهم، شماره ۳۷: ۲۸۹-۳۰۴.
۶. جهانبخش جاوید، افسانه و ضیا بخش، ندا (۱۳۹۳)، بررسی ضرورت توجه به نقش مبلمان شهری در جهت توسعه پایدار گردشگری شهری، همایش ملی مهندسی عمران، معماری و مدیریت پایدار شهری، گرگان.
۷. حکمت نیا، حسن، طاوسیان، علی، احمدیان مرج، عباس و رضایی (۱۳۹۱)، سطح‌بندی توسعه یافتگی محلات شهری با تاکید بر رضایت مندی استاندارد مبلمان شهری، مطالعه موردی: محلات شهر ابرکوه، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۲، شماره ۴: ۵۰۱-۵۰۹.
۸. رحمانی فیروزجاه، علی و سهرابی، سعیدیه (۱۳۹۴)، بررسی جامعه شناختی رابطه بین مبلمان شهری و کیفیت زندگی، فصل‌نامه مطالعات جامعه شناختی، سال پنجم، شماره شانزدهم: ۱۷۹-۲۰۰.
۹. روح‌بخش قصابی، فروغ (۱۳۸۵)، مناسب‌سازی مبلمان و تجهیزات شهری، همایش ملی مناسب سازی محیط شهری، تهران.
۱۰. زال نژاد، کاوه (۱۳۹۰)، برنامه‌ریزی به‌منظور ساماندهی مبلمان شهری، فصل‌نامه نماد گلستان: ۲۸-۲۲.
۱۱. زنگی آباد، علی و ونوری، محمد (۱۳۹۴)، تحلیل و ارزیابی تطبیقی وضعیت مبلمان شهری در پارک‌های درون شهری کلان‌شهرها از دیدگاه شهروندان، مطالعه موردی: کلان‌شهر اصفهان، فصل‌نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، سال ۲۶، پیاپی ۵۷، شماره ۱: ۸۵-۱۰۴.

۱۲. زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین (۱۳۸۶)، تحلیل فضایی مبلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، شماره ۱، دوره ۲۲: ۴۵-۶۶
۱۳. زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین (۱۳۸۳)، طراحی و برنامه‌ریزی مبلمان شهری، انتشارات شریعه توس.
۱۴. زیاری، کرامت‌اله، مهدی، علی و مهدیان بهنمیری، معصومه (۱۳۹۲)، بررسی و تحلیلی بر مبلمان شهری از دریچه رضایت شهروندی و عملکرد مدیریت شهری (مورد پژوهش: شهر مهاباد)، فصل‌نامه جغرافیایی چشم انداز، سال پنجم، شماره ۱۸: ۷-۲۸.
۱۵. سلطانی، علی و نامداریان، احمدعلی (۱۳۹۰)، تحلیل نقش فضاهای شهری در دستیابی به توسعه پایدار شهرها، تبیین پارادیم ارتباط، فصل‌نامه باغ نظر، سال هشتم، شماره ۱۸: ۳-۱۲.
۱۶. سعید نیا، احمد (۱۳۸۳)، طراحی فضاها و مبلمان شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، تهران.
۱۷. شاه حسینی، پروانه و عاشور مراد، مریم (۱۳۹۴)، تحلیلی بر وضعیت مبلمان شهری منطقه ۱۵ شهرداری تهران، فصل‌نامه مطالعات برنامه‌ریزی شهری، سال سوم، شماره یازدهم: ۱۱-۲۳.
۱۸. شماعی، علی و پوراحمد، احمد (۱۳۸۴)، بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
۱۹. شمس، مجید و مرادی، خدیجه (۱۳۹۳)، مبلمان شهری و تأثیر آن بر سلامت روانی، نمونه مورد مطالعه شهر ملایر، فصل‌نامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، شماره اول: ۸۷-۱۰۲.
۲۰. غلام پور، اشکان (۱۳۷۹)، معیارهای ارزیابی و انتخاب مبلمان شهری، ماهنامه شهرداری‌ها، سال دوم، شماره ۱۸: ۵۵-۵۸.
۲۱. قنبری، ابوالفضل و پورمحمدی، محمدرضا (۱۳۸۳)، ضوابط و استانداردها در طراحی، ساخت، مکان‌یابی و نصب مبلمان شهری، فصل‌نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی، شماره ۱۷: ۱۳۱-۱۵۴.
۲۲. لحمیان، رضا، عبوری، مهدی و براری، معصومه (۱۳۹۲)، نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری، مطالعه موردی: شهر ساری، مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال سوم، شماره دهم: ۱۰۱-۱۲۰.
۲۳. کلانتری، حسین و انصافیان، پیام (۱۳۹۰)، مبلمان شهری، چاپ اول تهران: سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
۲۴. گلستانی، نفیسه، روشن، محبو به و شیبانی، مهدی (۱۳۹۴)، سنخیت‌شناسی همسویی معنا دار روش‌های ارزیابی قرارگاه‌های رفتاری و بازرحی مبلمان و فضاهای شهری، فصل‌نامه مدیریت شهری، شماره ۳۸: ۲۴۱-۲۷۲.
۲۵. محمدی، ندا و تقی پور، ملیحه (۱۳۹۴)، نقش مبلمان شهری در سرزندگی پیاده راه‌های بافت تاریخی، نمونه موردی: خیابان حافظیه و شهرداری، دو فصل‌نامه پژوهش‌های منظر شهری، سال دوم، شماره ۴: ۵۹-۶۸.
۲۶. محمدنژاد، مریم، بهزادفر، مصطفی و شاهی، جواد (۱۳۸۷)، مکان‌یابی مبلمان شهری با استفاده از GIS، مجله شهرنگار، سال نهم، شماره ۴۰: ۴۰-۴۹.
۲۷. مرتضایی، سید رضا (۱۳۸۲)، رهیافت‌هایی در طراحی مبلمان شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، چاپ دوم.
۲۸. مسدد، سیدهاشم و هاشمی، مهران (۱۳۸۹)، مروری بر معیارهای طراحی و ساخت مبلمان شهری، مجله منظر، دوره ۲، شماره هفتم: ۷۲-۷۳.
۲۹. مشیری، سیدرحیم، رحمانی، بیژن و اسلامی راد، قربان (۱۳۹۳)، مقایسه تطبیقی منظر بافت‌های شهر بر اساس شاخص‌های مبلمان شهری، مطالعه موردی: شه ریه‌شهر، فصل‌نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم انداز زاگرس، سال ششم، شماره ۱۹: ۸۱-۹۸.
۳۰. موسوی، سیروس و عبدی، زهرا (۱۳۸۱)، تندیس‌ها عنصر حیات بخش فضاهای شهری، ماهنامه شهرداری‌ها، شماره ۴۰: ۱۳۰-۱۳۴.
۳۱. نقی زاده، محمد (۱۳۸۶)، ادراک زیبایی و هویت شهر در پرتو تفکر اسلامی، اصفهان، انتشارات، سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان.

32. Bulut, Yahya, Atabey oglu (2007), *Fountains as urban furniture in historical urban structure and usage culture: Erzurum city case*, Building and Environment, Volume 42, Issue 6: 2432-2438.
33. Gibbons, Johonna And oberholzer, Bernardo (1991). *urban street scape*, Cambridge USA: BSP professional Books.
34. Marta Jiménez Lamsfus; Marina Puyuelo Cazorla; Lola Merino Sanjuán. (2014). *Urban furniture for Smartcity* Journal of IEEE: 765-803.
35. Xun, Zun and Wei (2011). *Analysis on Urban Vitality Elements and Model Construction*: 552 – 557.

